

Andris mozdulatlanul állt a szántás szélén és az egeret figyelte. Annak először csak az orra látszott, aztán a két kis fekete szeme. Végül egész szürke testével kibújt a lyukból. Andris leguggolt, úgy nézte. A mozgásra az eger megijedt, elszaladt és elbújt egy barázdában. Andris várt. Az eger nemsokára elő is jött. Felemelte fejét, beleszagolt a levegőbe, aztán gyorsan előreszaladt majd hirtelen megállt. A földhöz lapult és valamit rágott. Andris felállt.

— Kisegérke — mondta halkán és az eger felé nyújtotta kezét. — Gyere hozzám, kisegérke.

De az eger megijedt, visszaszaladt a lyukhoz és belebújt. Andris nevetett.

Akkor ért hozzá apa. Apa szántott. Reggel óta ült a dőhögő traktoron. Most egy kicsit pihent.

— Na kisöreg — emelte karjaiba a gyereket. — Mit csinálsz?

Andris nagyon szerette apát. Még a szürös szakállát is szerette, a mindig borszagú lehelletét, meg a cigaretta szagát. Átölelte apa nyakát, szorosan odabújt hozzá.

— Mit csinálsz? — kérdezte megint apa. — A pásztort nézed?

— A pásztort? Az micso-da?

— Nézd csak. Ott jön — mutatott apa a domb felé.

Andris a dombra nézett és sarkig kinyílt a szeme a csodálkozástól. Mintha muzsikát hallott volna. A dombról kicsi barikák ereszkedtek alá, lassan lépegetve és legelezve. Körülöttük egy fekete kutya futkosott. A dombtetőn sovány, szakállas öregember állt. Kezében hosszú botot tartott, fején szürös süveg volt, nyakában tarisznya lógott. Valahol kolomp szólt.

— Mikulás! — csodálkozott Andris. — Igazi Mikulás.

— Dehogyan — nevetett apa. — Pásztor. Ő őrzi a nyáját.

Létette a gyereket a földre.

— Na eredj oda hozzá. Beszélgetsek — mondta és visszaballagott a traktorhoz.

Andris ott maradt a szántás szélén. Nézte a legelező barikákat, a futkosó kutyát és a dombtetőn álló öregembert.

— Ugyis tudom, hogy Mikulás — mondta és nem mert megmozdulni.

— Bundás! — kiáltotta ekkor az öregember. Erős és vastag hangja volt. — Bundás! Gyere ide!

A fekete kiskutya gazdája szavára hirtelen megállt, az öregember felé fordult és kilógó nyelvvel szaladni kezdett a dombtetőre. Félúton járt még, amikor az öregember újra kiáltott.

— Arra te!

Felemelte a kezét, mutatta az irányt a kutyának. Andris is arra nézett. Néhány birka elkódorgott a nyájától. A kutya hangos ugatással hajtottá őket vissza.

Amikor megint együtt volt az egész nyáj, az öregember is elindult lefelé a dombról. Lassan, nehézkesen lépegetett. Botját minden lépésnél beleszúrta a földbe, s rátámaszkodott. Néha szája elé tartotta a kezét, köhögött. Bundás ott ugrott körülötte.

— Kuss te! — mondta az öregember, amikor egyszer véletlenül belebotlott a kutyába. — A fene essen beléd!

Bundás azonban nem tárgított, s míg az öregember le nem ért a dombról, ott lábatlankodott körülötte. De amikor az öreg végre megállt a domb aljában, s ütésre emelte a botját, a kutya gyorsan a birkák közé futott.

Az öregember leterítette subáját. Gailyakat és száraz fűcsomót szedett össze. Aztán leült és meggyújtotta a rőzsét. Tarisznyájából szalonnát vett elő, felszúrta egy vékony pálcá végére, s a tűz fölé tartotta.

Amikor a tűz fellángolt, Andris megindult az öregemberhez. Valami valósággal húzta arra. Nem tudta, mi az, de nem is védekezett ellene. Ment, engedte, hogy vigye az ismeretlen erő. Amikor

ÖKRÖS LÁSZLÓ

a pásztort

egészen közel ért a tűzhöz, megállt. Az öregember, mint ha észre se vette volna, süttötte tovább a szalonnáját. Andris nem mert szólani. Mozdulatlanul állt, nézte az öregembert, ahogy a szalonnáról egy darab fekete kenyerre csöpögtette a zsírt. Aztán nagysokára mégiscsak kinyitotta a száját.

— Te vagy a Mikulás? — kérdezte és a szíve erősen dobogott.

Az öregember a pöttömnyi legényre nézett.

— Már azt hittem, megkukkultál — mondta erős és vastag hangján. — Köszönni nem tudsz?

— Dehogyan — mondta ijedten Andris. — Kezét csókolom.

— Nagyranőjj! — mondta az öreg. — Pásztor vagyok. Örööm a nyáját. Még sohasem láttál pásztort?

— Nem — mondta Andris és ijedten nyelt egyet. — Egészen kis fiú vagyok én.

— Látom — mondta az öreg és úgy nevetett, hogy mozgott a szakála. — Gyere, ülj ide mellém.

Ahogy leült, Andris mindjárt jobban érezte magát. Szorongása eltűnt, s kíváncsian nézett széjjel.

— Hogy hívnak? — kérdezte az öreg és leszedte a szalonnát a pálcá végéről.

— Andrisnak — felelte a gyerek. — Balogh Andriskának. És te ki vagy?

— Mondtam már. Én pásztort vagyok. Éhes vagy? — kérdezte aztán. — Gyere, egyél.

Andris nem volt éhes, de elfogadta az öregtől a kenyeret és a szalonnát. A kenyér fekete volt és száraz. Andris még sohasem evett ilyet. Otthon mindig puha és fehér kenyeret kapott. De ez sokkal jobb volt. Csámcsogva majszolta.

Amikor befejezték az evést, az öreg felállt.

— Indulunk kell — mondta, kiáltott a kutyájának.

Bundás lógó nyelvvel hevert a fűben. A kiáltásra felugrott, néhányszor körülzaladta a nyáját, s a birkák lassan elindultak visszafelé, a dombtetőre.

Andris egyedül maradt. Nézte az elvonuló nyáját, a kutyát és az öregot, amint lassan haladtak fölfelé. Szomorú lett. Aztán mintha valaki megfogta volna a kezét, ő is elindult. Megint valami ismeretlen erő vitte. Hirtelen jókedvű lett és ugrálva futni kezdett. Legelőször ő ért a tetőre. Ott szétnézett és meglátta apát. Apa meszsze, a föld közepén szántott. Andris kiabált és integetett neki. Apa észrevette, s ő is integetett és kiabált, de Andris nem értette, mit.

Közben a nyáj, a kutya és az öreg felért a dombra. A birkák gyorsan átvonultak a keskeny tetőn, az öreg még ottmaradt egy ideig. Állt mereven és előre nézett.

— Gyere ide — mondta Andrisnak és megfogta a vállát. — Láttál már ilyet?

— Felemelte kezét és a távolba mutatott.

Andris még sohasem járt a dombon túl. Most arrafelé fordult, amerre az öreg mutatott és ő is a távolba nézett. A muzsika, amit akkor hallott először, megint meglátta az öregot, megint megszólalt és áradóan zengett. A táj, amit látott, nagyon szép volt. Sík volt a vidék. Zöld fák, bokrok és kanyargós, poros dűlőutak voltak benne. De a legszebb az volt, hogy az ég kék, tiszta üveggarangja ráhajlott a tájra, összeért a földdel. Andris szeretett volna ott lenni. Ott lehet a legjobb a világon.

— Mi most elmegyünk — mondta az öregember.

— Hová mentek? — lépegetett után Andris.

— Messzire. Nagyon messzire.

— Ti mindig mentek?

— Bizony, mi mindig megyünk — mondta az öreg. — Nekünk mindig menni kell.

— És arra mentek,

ahol az ég összeér a földdel?

— Arra. Egyenesen arra megyünk.

— És el is értek oda?

— Egyszer majd elérünk. Mi mindig megyünk, s egyszer biztosan odaérünk. Akkor nekünk lesz a legjobb a világon.

Andris elámult. Az öregember ugyanazt mondta, amit ő gondolt.

— Jaj, de jó! — ujjongott. — Veletek megyek én is. Ha én veletek megyek, biztosan gyorsabban odaértek.

Aztán elindultak és sokáig mentek a kanyargós, poros dűlőutakon a zöld fák és a zöldbokrok között. Andrisnak igyekeznie kellett, hogy lépést tartson velük. A birkák most jóval gyorsabban haladtak, s az öreg is ugyancsak lépegetett; egyszer sem köhögött. Andris néha egy kicsit le is maradt, s a birkák nyomán szállongó por majdnem teljesen eltakarta előle a nyáját, a szaladgáló kutyát és az öregot. Andrisnak ilyenkor eszébe jutott a hely, ahol az ég összeér a földdel, gyorsított és mindig utólérte őket.

Sokáig mentek, egy óráig, kettőig, háromig vagy talán még tovább. Andris nem tudta, mert azt se tudta, mi az óra. De azt látta, hogy az égen ragyogó Nap lefelé hajlik, s hogy az ég átlátszó kék színe lassan elhomályosul. Lábaiban fáradtságot érzett, szájában szomjat.

Egyszer egy kúthoz értek, s mindnyájan sokáig ittak. Andris akkor már nagyon fáradt volt, s leült egy fa alá, hogy egy kicsit pihenjen. Azután majd indul a nyáj, a kutya és az öreg után. De nem ment. Elaludt.

Arra ébredt, hogy valaki a karjába emeli. Apa volt.

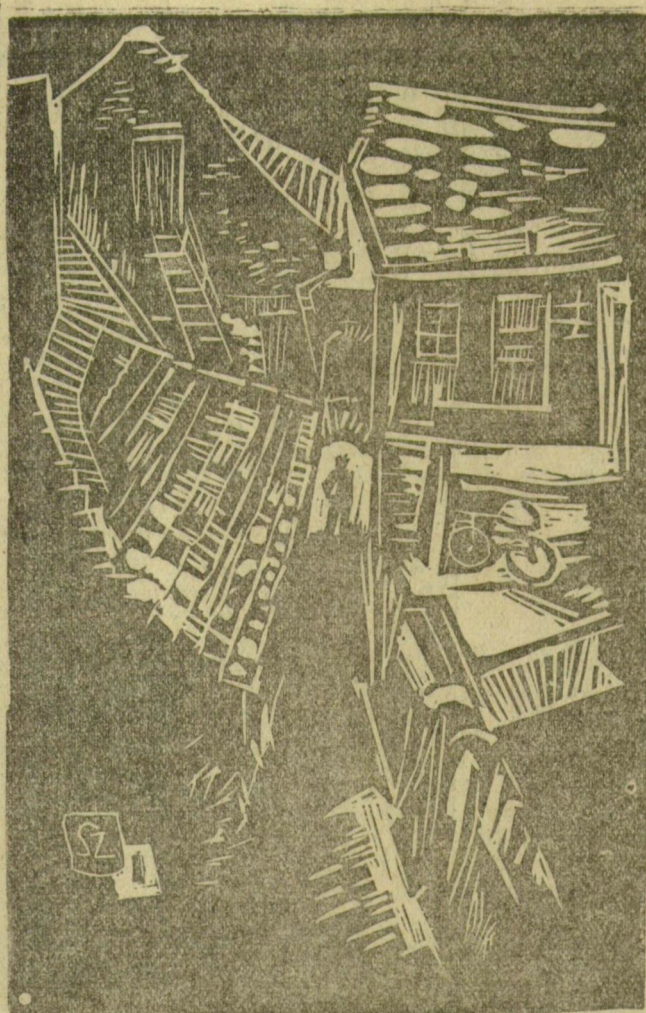
— Kis bolondom — mondta apa, és Andris örült, hogy megint érzí apa borszagú lehelletét. — Hát veled mi történ? Hova indultál? Alig tudtál megállni.

Andris el akarta mesélni apának az ég és a föld találkozását, hogy ott a legjobb a világon, meg hogy a pásztort és a nyáj a kutyával egyszer odaér. De aztán hallgatott. Ugye lehet ezt apának megmagyarázni.

Apa csakugyan nem tudta, hogy a gyerekek mindig azokkal tartanak, akik meszsze, a végelen felé vezetik őket. Azt mondta:

— Ugye, többet soha nem mész el?

Andris fáradtan bólintott és szorosan odabújt apához.

SZÁNTÓ IMRE

UDVAR

Két fiatal, dicsőségre áhító művész folytatott elvi vitát.

— A legfontosabb ma, hogy az ember rendkívüli legyen — jelentette ki az első — elvileg, persze.

— Csipiszt az orrára... — szögezte le a másik művész, még elviben. — Kollega úr, ön egyszerűen számomra, ha ilyesmiket mond.

Az első éppen veszekedés kedvében volt. A másik ugyan-csak.

— Egyebekben — javasolta a másik — próbát is tehetünk. Játssza ön egy délutánon át a rendkívüli, én pedig a hétköznapi embert. Este majd találkozunk és kicseréljük benyomásainkat. Helyes? — Helyes.

Rendkívüli vagy hétköznapi?

— Tyűh, a minde-nit! — kurjantott bosszúsan az első művész. — Kollega úr, önnek úgy látszik, igaz a volt. Nem kifízetődő rendkívülinek lenni. Fekete tógát öltöttem, parókat tettem a fejemre, s hallgatagon, keresztbe font karokkal sétáltam az utcán. Már több száz métert tettem meg, amikor végre megállított egy rendőr. — »Mit csinálsz?« — kérdezte. »Sétálok...« — válaszoltam. »Vagy ta-

lán nincs jogom sétálni?« A rendőr kis-sé bizonytalanul böl-lintott, azután utam-ra bocsátott, de tele-fonon mindenesetre értesítette a városi elmegyógyintézetet. Megjötték, összecso-magoltak és... alig sikerült megmagya-ráznom, hogy az egész csak... játék.

— Tyűh, a minde-nit! — rikkantott a másik művész. — Eppen arra készültem, hogy őszintén bevalljam önnek: nem érdemes hétköznapi embernek sem lenni. Fölkerestem

egy nagy lap szerkesztőségét és köv-tem, hogy írjanak rólam. Azt mondták: »Mi csak rend-kívüli emberekről írunk.« Hiába magyaráztam nekik, hogy művész vagyok és már évek óta tisz-tességesen végzem munkámat. »Ja, mű-vész... hát... ön-ről is írhatunk. De... ölje meg a fe-léségét, raboljon ki egy bankot, vagy sza-ladgáljon félmezele-nül az utcán... Még le is fényképezzük...« Most már mindkét művész ellenkező ál-láspontot képviselt, s hozzá annyi elvszerű-séggel, hogy végül összeverekedtek. Másnap a lapok tu-nem érdemes hétköz-napi embernek sem lenni. Fölkerestem

Miodrag Todorovics

NEM DAFKE

Könyveim összevisszaságában próbáltam rendet csinálni, de minden vesződségem hiábavalónak bizonyult, mert egy delutánnyi időből nem futja. Bánatosan nézegettem a nagy szőnyegemet, de egy enyhe kis vigaszt találtam: szerencsémre nem vagyok hívatásos könyvtáros. Ez különös kegye a sorsnak, mert ilyen szakszerűtlen munkáért már régen elcsapott volna egy szőrösszívű revizor.

Addig páskálódtam a könyvhegyek között, amíg bön-gésző olvasásra vitt rendcsináló munkám kilátástalan-sága. Úgy olvastam, mint a magát kellettő úriasszony: a könyvcímek között sorjáztam, fejemre meg befelé hulló átkot szórtam, hogy nem futja időmből semmire... Mindjárt elhullatom a csikófogaimat és egy selejtszámba menő antikvárius tájékozottságát sem valhatom magaménak. Mennyivel jobb sorsa van egy viritigli erdőkerülőnek, mert két birodalomban is otthonosan téblábol: az erdők világában meg az irodalmak és történelmi izmusok bozótos, tekervényes világában is, ha ehhez kedve szoty-tyan. Idő van bőven, mert az erdő nem szalad el, mint ahogyan én előlem futnak a napok és az évek egymás után. Tudom, hiába emlegetem fel az ilyesmit, mert úgysem fogadna fel a Boda Jóska, a lefőbb erdőszak. Al-földön; megbuknék az alapfokú szakmai vizsgán. Ha kér-deznék ottan, hogy mi a különbség a bibicójás meg a kakukktójás között, meg az éger- és a juharfa között... Csak fülelnék, mint lyuk szélén az ürge.

Igaz, ha csak ezen a vizsgán bukiék meg az ember, nem keseredik meg szájában a túrósbéles, de ha az élet nagy vizsgáján szekundál be, akkor még az ananászból is az epecseppek keserű ízét érzí. Az élet nagy vizsgája ju-tott eszembe a könyvrakosgatás közben, mert a kezembe akadt Nagy Sándor *A szabadulás napja* című novellás kötet, amelyet a szerző enyhe iróniával dedikált éppen ma három esztendeje: »Siklós Jancsi népi kádernek, ifjú veteránnak dafke azért, mert neheztel rám és a saját művéből nem küldött!«

Nem vagyok ifjú veterán a megjegyzés iróni-záló értelmében, mert még nem savanyodtam meg, mint anyám téli káposztája, tudok még örülni és nevetni is, egészen nevetni — amit a fiatalság legnagyobb ajándékának tartok. Eppen úgy hiszek a dolgaimban, mint husz esztendeje és tetteim legfőbb bírójának ma is saját lelkiismeretemet tekintem. A koravéniségre utaló célzás, engem nem illet.

PÖLNER ZOLTÁN:

AFRIKA!

Bűnöző minden angol!
A kikötőket
hajnalra felfalják
az észlelő cukornád-földek.

Vonagló gyémánt villan
s a banyák égő
poklait összezuza
a haragos ferró égőv.

Kisüt a fekete dzsungel
az éjszakából.

A hold tam-tam dobjára
Afrika riadót táncol.

A széles szavannákon
tengernyi láng nőtt.

Bűnöző minden angol!
Isten óvja a királynőt!

KELEMEN JÁNOS:

LÉLEK

Megfogom a nap egy sugarát
S mint egy szitakötőt
Tenyerembe szorítom a fényt

Elkapom röptében a szelet
S mint egy fűszálat
Ujjamra csavarom

Elfogom a lelked
S tűnődöm sokáig
Mint egy gondolon